

Garreg (Toussaint René Marie Le Garrec) (Hollsent Reun Mari ar Garreg) (Ar Barner)
Kergrist-Moelou 1862 – Montroulez 1939.
Alan al Louarn (1903)
Modernnaet eo bet an doare-skriva

Alan al Louarn

Pez-c'hoari
en eun arvest ha nao bennad

C'hoarierien

Alan, Breizad yaouank
Gwenvar, Kont Meur
Even, Kont Meur
Dirlawen, Mab Gwenvar
Fawtra, Mab Gwenvar
Kraban, mestr soudarded Gwenvar
Hilligern, telenner
Eur houër
Eur manah
Pevar brezelour

X^{ved} kantved

ALAN AL LOUARN

AR VEST HEPKEN

(Hag en em dremen penn-da-benn en ti-meur Gwenvar)

Kenta pennad

Gwenvar, Even, *(azezet o-daou war skabellou koad)*

Gwenvar

(E benn gantañ etre e zaouarn)

Pell 'zo, kenderv Ecen, 'oa din beza maro :
N'am-ije ket gwelet amzeriou ken garo.

Even

Gwir eo, 'ma an Arvor dindan ar blanedenn,
Gwenvar ; amañ 'tered da garga o bouedenn
Kement lankon a-bell, kement ki divroad,
Kement sparfell euzuz a vev dre zuna gwad.
Ni 'zo bet a-viskoaz debret gand an dud all :
Da genta, 'n em lakaas bleizi Rom da yudal
En-dro d'on eürusted, pa oam en enez Vreiz ;
Goude, gwasket or bro gand ar Zaozon direiz,
En zell 'vijem didrouz 'n em dennjom amañ tre ;
Setu neuze 'teuas ar Gall¹ deom adarre,
Ha mar vije ket bet Nomenoiou² eur gwaz,
E oa pleget or chouk ganeom dindannañ c'hoaz
'Kreiz ma soñjem e oa deut da vad or mennoz
E kouez war or gorre laeron an hanternoz,
An dud ar muia kriz 'vez gwelet o vale,
N'espernont na gwreg na plah, tud koz na bugale.

Gwenvar

Tost d'am zi-meur³ o-deus stignet o zinellou,
Ha bemdez, tu pe du, 'klever deuz o helou :
Laeroñsi, dir ha gwad, muntrez ha tangwall.
Derhel rankom atao gedourien da ziwall.
'Dreg ar hleuziou uhel'zo 'h ober tro va forz.
Allaz, 'kreiz an noz o kleved gopal forz,
E savom, nehet braz hag hanter-dihunet
Da zifenn an ti-meur 'eneb an Normaned ;
Hag, anez 'ma kelhiet ar hleuziou gand dour don,
Anez d'am zud feal, ken douget evidon,
'Tije kavet amañ, va henderv paour Even ;
Nemed ludu va zi, mesket gand eskern gwenn.

¹ Gall : ar Galian, hervez an oberour.

² Nomenoiou : Nevenoe, evid an oberour.

³ d'am zi-meur : d'am zi kreñv, d'am hastell kreñv, hevez an oberour.

Even

Bremañ, dre hras Doue, ‘hellin mervel ganit,
Nemed kaoud a rafe Breiz an tu da hounid,
‘N eur gas diwar he zro ar pennou-blouh daonet.

Gwenvar

Breiz ‘devo re d’ober, Even : an Normaned
A zo, deuz a glevan, pemp mil bennag aze ;
Ni, biken ne zavfom hanter deuz an dra-ze.

Even

N’eus forz, pa vo sonet ar horn-boud a vrezel,
E tispako gwazed a bep korn Breiz-Izel.
Gwelet am-eus zoken, ‘vid an noz tremenet,
Ar menezioù nesa gand tan sklêrijennet,
Hag am-eus lavaret kerkent, laouen va hreiz :
« Hebdale ‘vo klevet nevezenti vad en Breiz ! »

Gwenvar

Petra ? an tan brezel az-teus gwelet, Even ?

Even

Ya : menez an Duzig ha menez ar Peulvên
‘Zo bet warne beb eil daou dan euz ar haerra.

Gwenvar

Doue ra vo meulet ! Dirlawen ha Kawtra,
Va mibien, eet da glask brezelourien tro-dro,
O-deus labouret mad o-daou evid o bro.
Souezet on, ervad, goude m’om tre dindan,
War menez ar Peulvên meum ket gwelet a dan.

Even

‘To⁴, Gwenvar, tu kuz-heol na oa ken entanet
Evid kuzad, moarvad, dimeuz an Normaned.

Gwenvar

Setu deut va halon, kenderv, muioh seder,
O soñjal m’o-deus greet va mibien o dever ?
Mez piou a deu aze ?

Eil pennad

Gwenvar, Even, Kraban, eur houër

(Kraban a zegas ar houër, gwad ha labez oll, freget e zillad, diskabell, diarhen)

⁴ ‘To : marteze “atao“. (bet troet e galleg gand an oberour : se ‘zo perag).

Kraban

Demad deoh, aotroune' !

Gwenvar

Nag a nevez, Kraban ?

Kraban

Set' amañ 'r wirione' :

Ranket meum digeri an nor-dal d'an den-mañ ;
Anez e oa paket gand nao pe deg Norman,
O redeg war e lerh evel chas kounnaret.

Gwenvar

Eet int kuit ?

Kraban

N'int ket oll ; unan meum diskaret,
Diwar gorre ar hleun, eur pezh mên war e gein,
Hag en-eus hen friket evel eun aval brein.

Gwenvar

Ha te, va mignon paour, pesort az-tevoa greet,
Pa deuent war da lerh ken c'hoanteg all d'ar red ?

Ar houër

Tud ken garo, Kont meur, n'hoh-eus gwelet biskoaz ;
Devet va zi, lakaet ahanon war an noaz,
Lahet gante va gwreg ha va bugaligou,
'Doa c'hoant ober ivez tan gand va relegou,
Hogen, tapet am-oa krog em fenn-baz dero,
Taolet war an dachenn tri pe bevar maro ;
Hag, anez 'oa torret ar vaz tre va daouarn,
'Vijent deut oll ganin, daoust da zir hag houarn,
Kement ma oa kresket va nerz dre ar gounnar
O weled korvou va zud ledet war an douar.
Draillet am-ije c'hoaz daou pe dri gand va dent ;
Mez soñj a deuas din, ne oa ket hir an hent
Da zond beteg amañ da houlenn degemer,
'Leh 'chom en o galloud evel eur hemener,
Kaer o-deus bet redeg gand mall war va roudou,
Netar 'dues gounezet 'med va zok, va boutou,
Hag eun tammig krohen bennag diwar va fenn.

Gwenvar

Te 'zo, deuz a welan, eur gwaz d'en em zivenn.
Chom ganeom : amañ 'vi armet ha kempennet,
Hag hebdale paefom da hle⁵ d'an Normaned.

⁵ da hle : da zle.

Ar houër

Ho trugarez, Gwenvar ; setu pezh a glasken :
'N derri pennou-blouh e vevin va anken.
(*Ar houër ha Kraban a ha er-mêz, eur Manah a zeu kerkent*)

Trede pennad

Gwenvar, Even, ar Manah ha Kraban goude.

Ar Manah

(*berr war e horre*⁶)

Or Zalver d'ho miroud, an eil hag egile !

Gwenvar

Ha c'hwi, va zad ! Gwal bres 'h-eus da vale ?
Gand poultrenn ha c'hwezenn eo labezet ho tal.

Ar Manah

O ! mar gallfe, kont-meur, doned du-mañ raktal
Eun ugent pe dregont dimeuz ho soudarded,
'Vefe torfejou braz ha gwalleuriou harzet :
Bremazon, 'kreiz ma oa ar veneh o pedi,
« Tegouezas er chapel eur bagad divroidi,
Pennou du ha spontuz, moueziou spontusoh c'hoaz,
En o daouarn ruz-gwad peziou klezeier noaz ;
P'am-eus gwelet e stagent ar re-all gand kerden,
Me 'oa o son ar hloh, 'zo deut 'n eur redadenn,
Evid goulenn sikour 'eneb al lankoned,
A vez greet deuzoute, 'gav din, an Normaned.

Kraban

(*oh erruoud a-daol*).`

An tan, aotrounez kêr, an tan er manati !

Ar Manah

(*o taoulina*).

Va Doue, deuz ho torn ni 'rank atao senti,
Forz pe wall pe eurvad e taol war or gorre ;
Na lezit ket, 'velkent, dre drehi war ho re
An dud fall dislonket gand an diaoul er vro-mañ.

Gwenvar

N'hallom ober netra, va zad, evid bremañ,
Med riskla en aner buhez brezelourien ;
Hebdale 'teuio deom kelou gand va mibien.
(*Ar Manah a zav, hag e chom kroazet e zivreh*).

Even

Setu 'mañ, plomm a-walh, an dud yaouank distro.

⁶ berr war e horre : gwasket.

(Kraban a ha kuit).

Pevare pennad

Gwenvar, Even, ar manah, Alan, Dirlawen, Fawtra

(Dirlawen ha Fawtra a bok d'o zad, a stard dorn Even, hag a zalud ar Manah ; Alan a zalud hag a chom e-kichenn an nor).

Dirlawen

Demad deoh, va zad ker ; dispar eo bet on zro.

Fawtra

Greet o-deus an Normaned meur a daol divalo,
Mez eun tammig amzer, ha ni o engalo⁷.
(Kregi 'ra en dorn Alan da zegas anezañ dirag e dad).
Setu amañ, va zad, setu amañ an den
'N-eus lakaet paotred Vreiz da zevel 'n eur vandenn :
Rag ni na n'eum greet ken nemed c'hweza an tan
Evid gervel an dud 'oa gounezet gantañ.
Eur gwaz euz an dibab 'zo dirazoh, va zad.

Alan

(en eur zaludi)

Pez am-eus greet, Kont-meur, a raje peb Breizad
O weled or bro garet gwasket gand laeron-vor.

Gwenvar

(en eur starda dorn Alan).

Te 'zo paotr kaloneg, te 'zegas din eñvor
Ouz eun den 'm-oa klevet gwechall diwar e benn,
Na ouie 'med tri dra : karoud, sevel, divenn
An Arvor benniget – Pell 'zo braz eo maro ;
Mez e ano, miret gand pep telenn er vro
A lugern divarvel dreist an oll anoiou.

Alan

Ar Breizad-se, Kont-Meur, a oa Nomenoiou,
Brasa roue 'zo bet hag a vo da viken :
Ar pezh e-nevoa greet n'oufe den ober ken ;
Hogen, dre nerz e skwer chomet beo en or hreiz,
Ni a dreho 'veltañ pe a varvo 'vid Breiz !

Gwenvar

Pe ano 'reer ouzit, paotr yaouank birvidig ?

Alan

Alan, eun ano paour.

⁷ ni o engalo : ni a raio kemend-all dezo.

Gwenvar

Dond a ray pinvidig.
Ped brezelour hoh-eus kavet 'trezoh ho-tri ?

Alan

Eur pemzeg kant bennag ; re nebeud 'vid terri
Ar chadenn ken pounner stardet war Vreiz-Izel.
Mez, gwelet, sur, eo bet an daou dan a vrezel
Gand forz tud euz a bell, pere⁸ a zegouezo,
Dindan daou pe dri deiz 'kichenn ar menezio'
Hag enno meum lezet tud 'vid o diarbenn.

Even

Diskouez a rit, Alan, beza eur paotr a benn.
Ha peleh 'h-eus gallet kuzad ho soudarded ?

Alan

En daou dammig strollad e oant ganeom bodet :
Unan, etre daouarn Fawtra ha Dirlawen,
En em zalh en tu-mañ da venez ar Peulvên,
Koachet gand lann uhel ha gand koajeier don ;
Me 'zo deut va hini 'tre da goad ar Gudon.
'Vel-se, an Normaned, kousket aze d'an traoñ,
A vo stardet, 'vel 'tre daou benn eun torrer kraoñ,
Kerkent 'vefom prest d'astenn or hrabanou.

Ar Manah

Ra blijo gand Doue selaou on fedennou,
Ha rei deoh, tud yaouank, nerz a-walh da drehi !

Pemped pennad

**Gwenvar, Even, Ar Manah, Alan, Dirlawen,
Fawtr, Kraban, ha goude Hilligern.**

Kraban

Ar barz koz Hilligern 'fell dezañ ganeh-c'hwi,
Kont-meur, komz hebdale diwar-benn traou kuzet.
(*Ha kuit*).

Hiligern

(*en eur antreal*).

Demad deoh, aotrounez ! Me ho ped va lezel
Da zisplega dioustu pezh 'zo em diabarz ;
'Mañ silvidigez Breiz etre daouarn ar Barz !

Gwenvar

Komz dizoan, Hilligern : n'ez eus den ebed re.

⁸ pere : implij fall ar ger-ze en amzer-ze : ar re.

Hiligern

Eur bagad Normaned 'zo deut 'vid ar beure,
Pa oan er gêr o son telenn war va hador,
Sa stlapa 'kreiz an ti koz koadaj brein va dor.
Unan 'lavaras din, 'n eur sort brezoneg fall :
« Daoust ha te 'vefe 'son gand hounnez 'vid dañsal ? »
« E-pad hanter-kant vloaz 'm-eus warni heb ehan,
Emezon-me, c'hoariet an dañs koulz hag ar han ;
'Vidon da veza koz, n'on fallaet tamm ebed. »
« Mad ! emezañ, deus emberr gand soniou dibabet,
D'ober deom-ni dañsal evid eun eured kran ;
Te, ne vo ken nemed goul', oh erruoud er hlan,
Kaozeal gand Brodur, mestr braz ar hedourien.
Mar teuez e vo dit roet kalz gwenneien ;
Mar deuez ket, warhoaz 'vo devet da goz ti. »
« Pehini eo 'n eured-se, 'vo da zon eviti ? »
'Houlennis digantañ, o soñjal e ree goap :
« Or roue, emezañ, 'h a d'eureji e vab
Gand merh Kont Thorgaldin, or gwella brezelour ;
Hag a zo laret din klask eun telenner flour,
Priz pe briz, evid son da zañsal 'pad an noz.
Dond a ri pe ne ri ket ? ». « Mond a rin, mez penaoz
E hallan-me bale diriskl bete du-ze ? »
« Sell ! Kemer war da viz ar walennig ruz-se ;
Gand hounnez te vo sakr da bep soudard Norman.
Neuze, 'tre va daouarn, 'lakaas ar walenn-mañ,
(Hag e tiskouez 'nei war e viz)
Ha dioustu 'h ejont kuit dre zindan ar hoad don. »

Gwenvar

Daoust ha te 'gredfe mond da hoari ha da zon
Evid tud villiget na zegasont er vro
Nemed tan ha glahar, muntrez ha dareo' ?
'Teus ket aon e lammfe ganit kerden zantel
An delenn 'deus sonet keid-all 'vid Breiz-Izel,
Hag e fell dit plega fenoz da dreitour ?

Hiligern

(en eur zevel e delenn d'an neh).

Szlaouit mad, Gwenvar : Biskoaz son na c'hoari
'Deus greet an delenn-mañ ken talvouduz da reiz
'Vel ar zon a lammo hebdale deuz he hreiz,
Mar bez tud da zenti ouz he gourhemennou.
Gouzoud a ran a zo tro-war-dro bandennou
Kadourien o hedal, armou leiz o daouarn,
Ar gwella koulz d'implij an dir hag an houarn :
Gouzodu a ran ema dirazon ar vistri
'Deus lakaet betek-henn kalonou da vervi
Hag a lako divreh da skei p'o-devo c'hoant.
Mad ! Pa vo peb Norman gand eun dañserez koant,

Leun e gov a zour-mel, e benn a blijadur,
Ankouet 'vid eun nozvez e dorfejou hudur,
Pa vint oll ar muia kaozeüz ha faro,
Mar kirit, me 'zono warne son ar maro !

Alan

(en eur starda dorn Hilligern).

Da zorn amañ, Barz koz : te 'zo eur gwir Breizad !

Dirlawen

Re abred e oa deh hen dianzav, va zad :
Setu kavet gantañ ar pez a glaskem oll,
An êzeta doare da gas da vad on zaol.

Gwenvar

Stad vraz a zo ennon, bremañ pa''h eo anvet
N'halle ket Hilligern trei gand an Normaned ;
Ha kaoud 'ra din zo leh da zenti penn-da-benn
Dezu ar zon a verko fenez war e delenn.

Alan

(Da Hilligern).

Mar kerez, te 'zono kan bale Breiz-Izel,
Pa vo poent deom-ni taol or youhadenn vrezel.

Hilligern

Ober 'rin. Ha bremañ, d'ar hlan hep koll amzer :
N'eo ket mad e ouezfent petra 'zoñj o zoner.

(Starda 'ra daouarn ar re all, a lavar en eur vouez)

Kenavo, Hilligern, Doue d'az kennerza !
(Hilligern a 'h a kuit).

C'hwehved pennad

Gwenvar, Even, Ar Manah, Alan, Dirlawen, Fawtra

Gwenvar

Pegen hir e kavin chom er gêr da ruza,
E-pad ma vezoh-c'hwi, tud yaouank, en argad ?
Te 'zoñj ivez, kenderv, mond d'ober eur hrogad ?

Even

Mond a rin, a-dra-zur, da rei va zaolig skoaz :
N'on ken, dre hras Doue, nemed tri-ugent vloaz,
Ha meur a bagan mezo a deuio c'hoaz ganin.

Ar Manah

Ni a chomo, Kon-Meur, asamblez d'unani
Or gwella pedennou 'vid o gounedigez.

Alan

C'hwi, Kont Eeven, a vo, dre ho kouiziegez,
Ar barreka da gas ahanom d'ar viktor ;
Sturiit eta, m'ho ped, strolladig an Arvor.
Va mignoned ha me 'zo yaouankig on-tri
Evid ober dioustu renerien ha mistri.
Me n'am-eus evid c'hoaz greet a vrezel nemeur,
Nemed d'al loened gouez dre goajeier Breiz-Veur ;
Fur e ve din eta tremen ar stur d'eun den
E-neus bet aliez brezelourien da ren.

Fawtra

Ya, va eontr, deoh hepken eo dleet an enor
Da gas d'ar stourmadou soudarded an Arvor.

Even

Ra viro pep hini ar stur a zo gantañ !
Greet hoh-eus, tud yaouank, betek-henn pep startañ :
Degas micherourien e-harz troad al labour,
Bremañ, n'eus ken med skei war penn an enebour,
Hag eno pep hini 'raio deuz e wellañ.
C'hwi 'zo eur mestr, Alan, hervez pezh a welan,
Da houzoud dre beleh ha pegoulz da vale ;
'Leh va daou niz, nevez deut 'mêz a vugale,
'Zo c'hoaz war meur a damm dinerz ha diskiant :
Kasit ho strolladig eta, 'vel m'ho-po c'hoant.
Ni, gand an hini all, 'hoario on faotred.

Alan

Senti 'rankan ouzoh, kont Even, hed-ha-hed,
Pa chom nebeud amzer dirakom da hedal.
(Kleved a reer son ha kaniri er pellder).
'Glevit ket ? Setu krog ar bleizi da yudal :
N'om ket bet faziet gand an telenner koz.
Poent eo deom mond bremañ, a-raog ma vo serr-noz,
Pep hini gand e hent, da glask e zoudarded.
C'hwi hag ho re a ray an dro d'ar ganfarded
Dre du an hanternoz hag ar huz-heol hepken ;
Ni 'vo en daou du all o kelhia 'r varrikenn,
Ha pa zono ar Barz kan bale paotred Vreiz,
'Vo greet eur stard warni, ken e strako he hreiz.

Dir lawen

Mad-tre ! Ni 'h a dioustu war-dro on zud, Alan,
Ha 'benn eur pennadig 'vefom oll 'tal ar hlan.

Gwenvar

Kasit ivez ganeoh kement 'zo er hastell
Gouest da zougen armou 'vid harpa Breiz-Izel ;

Amañ n'esu tamm ezomm fenoz a houderien⁹ ;
Norman ebed ne vo e benn gand va dour yen¹⁰ !

Even

Dond a rafont ganeom, kenderv, ha c'hoaz 'vo poan
O tegas kemend-all a bennou-blouh d'o hoan¹¹.

Fawtra

Kenavo 'ta, va zad : roit deom ho pennoz,
'Vid ma vo dre on dorn dizammet Breiz fenoz !

Gwenvar

(En eur bokad d'e zaou vab, da Alan ha da Even).

Kenavo ho-pevar ! Grit ervad ho tever,
Ha Doue 'vo, me 'gred, truezuz 'n on heñver.

(En eur drei war-zu ar Manah).

C'hwi, va zad, hag a zo servijer braz an Neñv,
Prizit, m'ho ped, gervel gras an Aotrou warne !

(Daoulina a reont o-fevar dirag ar Manah).

Ar Manah

(Savet e zivreh gantañ a-zioh o fennou)

Ra biljo da Zoue, mestr ar hounidegez,
Beza fenoz a-du gand Arvor, or bro gêz !
Ha c'hwi, tud a wad glan 'vid ho pro kinniget,
Baleit d'ar viktor, baleit benniget !
(O-fevar a ya kuit).

Seizved pennad

Gwenvar. Ar Manah

(An delenn a glever a-bell o c'hoari soniou dañs).

Gwenvar

Ya, dañsit, lankoned, renit ho chabadao,
Bremazon war ho ler ; Breiziz a raio dao !

Ar Manah

Prestig, gand on faotred paket er rouejou,
E rentfont da Zoue kont euz o fehejou.

(Hag e taoulin da bedi).

Gwenvar

(O tond war toull an nor da zelled).

Setu bremañ, c'hwezet gante tan ha goulou,
'Vez gwelet, skeudou braz o lammed 'vel diaoulou ;

⁹ a houderien : gouderien, tud e-karg (hervez an oberour).

¹⁰ Norman ebed ne vo e benn gand va dour yen : Norman ebed n'en-devo soñj taga ahanon, gand ma vo stlapet dour yen warnañ.

¹¹ d'o hoan : da asanti beza trehet (hervez an oberour).

Hag Hilligern a zalh, war vuannaad bepred,
Da zon 'vel pa vije e delenn fuloret.
Sell ! Petra 'zo nevez, ma chom krenn en e za ?
Deut e oa marteze e alan da skuiza.
*(Neuze, a-daol, gand eun nerz dispar, an delenn a zon, kuit a gan, notennou "Bale Breiz" ;
Gwenvar, tennet e dok gantañ, a gendalh).*
Kleved a rit, va zad ? Bale Breiz ! Bale Breiz !

Ar Manah

(En eur zevel evid dond ivez da doull an nor).
Ya ! dre al levenez e trid va halon em hreiz !

Gwenvar

O ! gand ar bloaveziou, perag ez on chadennet ?

Ar Manah

Perag 'ma ouzon-me ar brezel difennet ?
*(Echu ar zon, e krog a-nevez, hag e sav, unanet gantañ moueziou a gan euz a bep korn an
teatr, a-ziavêz).*

Kan-Bale Breiz

Sav, Breiz-Izel, d'an neh da vanniellou,
Ruziet gand gwad on hendadou !
Stagom d'or gouriz ar hlezeier hir,
Ra vo on divreh 'vel an dir !
Lavarom oll, euz a-bouez on fenn :
Breiz da virviken ! Breiz da virviken !
(Eur youhadenn vraz en eur echui).

*(Kerkent e klever garmadennou skrijuz, trouz pounner an armou o skei, hag an dud en
emgann ; eur wech an amzer eur youhadenn ; an delenn a zon atao "Bale Breiz").*

Gwenvar

(En eur hopal).
Beh 'ta, paotred Arvor, beh d'ar pennou touzet !
Dizammit on douar deuz ar sort marmouzed !

Ar Manah

Va Doue ! grit ma vo trehet an dud direiz,
Evid ma vano stard ar feiz kristen en Breiz !

Gwenvar

Al lañs 'zo gand Breiziz pa zalhont da youhal,
Ha pa hoari bepred ar Barz gwas ma hall ;
Me 'gred, e-touez or re e tle beza 'n em dennet ;
Anez, gand ar re all 'oa pell 'zo dibennet.

Ar Manah

Sellit ! Ne gav ket deoh, Gwenvar, e sav dreiste
'Vel fulennou tangwall, amañ ; tu ar hreisteiz ?

(Gwasaad a ra ar harmadeg hag ar youhadennou).

Gwenvar

(gand stad).

Eo 'vad ! Setu an tan krog en o zinellou !
Dao deze bepred, Breiziz, dre greiz o bouzellou.
Ken e lammfont en tan o-unan da zeski !
A ! lazeron, muntreien, bremañ 'h it da zeski
Mar n'ez eus dre or bro nemed koz poeltroned !
Kenta gwech, c'hwi 'po soñj euz dir ar Vretoned.
(Nebeutaad a ra ar harm, ha kreski ar youhadennou)

Ar Manah

Tostaad a ra, moarvad, diwez ar stourmadeg ;
Bremañ, ne glever ken nemeur a harmadeg.

Gwenvar

Hogen, war-gresk e sav bepred mouez an Arvor,
O son hag o youhal, hag o kana viktor ;
Kredi 'ran eo bet mad an traou gand on faotred.
(Tevel a ra pep trouz).

Ar Manah

Me 'zoñj ivez ema 'n divroidi moustret,
Ha bremañ koulskoude eo deuet a-grenn d'ehan,
An trouz, ar youhadenn, an delenn hag ar han.

Gwenvar

Daoust petra 'zo kirieg da gemend a zioulder ?
A ! dioustu 'vo klevet : erru eo va hender'¹²

Eizved pennad

Gwenvar, ar Manah, Even.

(Dond a reont o-zri da greiz al leur-deatr).

Gwenvar

Penaoz 'ma 'r bed, Even ?

Even

Breiz-Izel a zo treh,
Deuz an tu-ze, kenderv, 'hallez beza dineh.

Gwenvar

(nehet)

Eun dra bennag a zo erru gand va mibien ?

¹² va hender' : va henderv.

Even

Ya, gand unan aneze, ar paour-kêz Dirlawen,
A zo bet gwall dizet war diwez an argad.

Gwenvar

Daoust hag-eñ 've maro, eru paotr ken kreñv, ken mad ?

Even

Ema o tond aze, beo hag anaoudeg c'hoaz ;
Hogen, poan en-evo o vond da bell, siwaz.

Gwenvar

O weeld reiz dishual 'oa re a stad ennon ?
Eviti 'h an da goll glanna gwad va halon.

Naved pennad

Gwenvar, ar Manah, Even, Dirlawen, douget gand pevar brezelour, Alan, Fawtra, Kraban, Hilligern.

Dirlawen

(lakaet en eur gador gand e zougerien). (Eul lienenn ruz-gwad stardet en-dro d'e greiz).

Ne vez morse re ger silvidigez ar vro,
Va zad : eüruz ar re skoet gand ar maro.
'Pad ma oant o tifenn douar sakr Breiz-Izel !
Me va-unan, kouezet war an dachenn vrezel,
A rank a-greiz kalon trugarekaad Doue,
P'en-eus 'vid an Arvor kemeret va buhe'

Gwenvar

Petra 'rin-me bremañ, hebdout, va mabig paour,
Petra 'dalvezo din va danvez ha va aour ?

Dirlawen

Eun enor braz ho-po, va zad : galloud lared
'Vo marvet evid Breiz hà mab muia-karet.

Gwenvar

Eun dra bennag, va faotr, rafe din eun tamm vad !

Dirlawen

Ya, daou dra 'houlennan evid mervel gand stad.
Touit din 'ta, va zad, pezh am-mo goulennet,
A vo greet penn-da-benn dioustu 'vin tremenet.

Gwenvar

Toui a ran ober hed-ha-hed evidout
Kement a houlennfes, gand ma vo em galloud.

Dirlawen

Da genat, pa welfoh serret va daoulagad,
E-leh chom da jali, da ouela, d'hunaad,
E lakfoh Hilligern da zevel evidon,
'N eur zon war e delenn, eur han nerzuz ha don.

Gwenvar

Hag a vo greet, va faotr !

Hilligern

Sonet 'vo, Dirlawen !

Dirlawen

D'an eil,, e vo kanet ivez eur ganaouenn
Evid renta homaj, meuleudi hag enor
D'Alanig al Louarn, roue nevez 'n Arvor.

Gwenvar

(en eur stoui e benn dirag Alan).

Petra 'glevan ? Roue oh bet anvet gante ?
Gwell eo ze : c'hwi 'gavo doujañs ha karante'
E foñs kement kalon a zo 'barz va zi-meur.

Fawtra

Ha, pa 'po ezomm gwad, me 'vo, koulz ha va breur,
Prest da skuill va hini war douar santel Breiz.

Alan

O ! nag a levez 'vefe hirie em hreiz,
E-mesk tud ken feal, ken stag ouz o mamm-vro,
Kaset ganeom ken wes¹³ an Norman diwar-dro,
Mar vije ket, siwaz ! ar paour-kêz Dirlawen...

Dirlawen

Bezeta dineh, va roue :mervel a ran laouen,
Pa welan stur va bro lakaet en ho taouarn ;
Kenavo deoh oll ! eurvad d'Alanig al Louarn !
(Mervel a ra).

Gwenvar

(en eur bokad dezañ).

Kednavo, va faotrig, kenavo er bed all !
Te 'po ket, a gredan, hir amzer da hedat.

Fawtra

(en eur bokad ivez d'e vreur).

Kenavo, va breur kêz, da hortoz an deiz kaer
Ma hallin eveldout mervel 'vid an dever !

¹³ wesk : deuet a-benn ken mad (hervez an oberour).

Alan

(en eur gregi e dorn dehou an hini maro).

Doue d'hen degemer 'touez ar wir Vreizaded,
Ha da zerhel 'n or bro gêz a-sort soudarded !
Deus bremañ, Hilligern, deus da zevel eur han
D'ar hadour kaloneg, tremenet re vuan.

Hilligern

(en eur zond da greiz an teatr).

(War don : Kaourantinig).

Koanta fleurenn a oa er vro
'Zo bet falhet gand ar maro :
Ar blanedenn a zo garo !

Mar nije bet eun tamm respet
An Ankou dall 'vid ar Gened,
Eun tamm truez mar nije bet ;

Ar paotr a vije pell bevet
Evid kerent ha mignoned,
Evid eurvad ar Vretoned.

Mez, pa ranke mond 'raog an oad,
Da vihanna kreiz an argad
Evid Arvor, 'skuillas e wad.

Ha, war an dachenn a vrezel,
'Talha da stourm bete mervel
Ouz enebourien Vreiz-Izel.

Seh da zaoulagad, tad faro :
Da vab 'zo marvet 'vid e vro ;
Tad Dirlawen, seh da zaero'.

Keit ha ma sono telenno',
Barzed an Arvor a gano
E veuleudi hag e ano.

Ha, pa vo kousket en e vez,
Dindan eur bern bleuniou nevez
Kuntuillet diwar ar menez,

Evel eun heol e-kreiz an noz,
E paro 'uz dezañ bennoz
E genvroiz hag e dud-koz !

Alan

Kanet brao, Hilligern ! soniou da delenn aour,
'Zo pignet en Neñvou bete va mignon paour : :
Ouspenn-ze, bet az-teus eur perz mad er vektor

Gounezet evid an noz gand paotred an Arvor :
Rag-se, da hortoz kaoud gwelloh pae gand Doue,
Me ‘halv ahanout hirie telenner ar Roue.

Hiligern

‘Vid ho trugarekaad, roue, ‘vel zo dleet,
Me a houlen beza gand an oll aotreet
Da zevel ‘n hoh enor eur pennad kanaouenn.

Gwenvar

Gra dioustu, Hilligern, ‘vid ma vo Dirlawen,
O kleved heul e hoant¹⁴, sederraet er maro !

Fawtra

Kan eta ! rag kement kalon a zo er vro
A drido gand ar stad pa vo brudet emberr,
Nag a draou ‘n-eus gallet or mestr yaouank ober :
Trehu gand pemzeg kant war dremen pemp mil den,
Hag o faka ken brao e-kreiz an dommadenn¹⁵,
Ma lammeent a bep tu dijuchoh¹⁶ vid tud all,
Hag e ruillent en tan da vervel ‘n eur yudal,
N’eo tamm eston mar ‘deus ar Vreiziz gand ar joa,
Echu ar stourm, sammet Alan war o diouskoa’,
Hag anvet anezañ war an tomm roue Breiz,
Deuz ar seurt rouanez ne gaver ket e-leiz.

Hiligern

(*a gan*)

War don : Ar Finister.

Chas a bell bro a oa ‘n em skignet
War douar Breiz a-vandennou,
Noaz o fenn evel gedon kignet,
O zeod ruz-gwad ‘mêz o genou ;
 O klask konikled
 N’o-doa ket gwelet,
Eur pezh louarn barveg a oa dispaket,
 Moan e fri, lemm e skouarn,
 Alanig al Louarn.

Laza an dud, devi an tier,
Ober brezel d’an teñzoriou,
Drasta an ed ‘barz ar parkeier,
Setu aze o labouriou :
 Poent eo deoh diwall,
 Chas ar broiou all,
Muntrerien, laeron ha c’hwezerien tangwall,

¹⁴ O kleved heul e hoant : o kleved ma vefe deut mad e hoant (hevez an oberour).

¹⁵ an dommadenn : an tantad (hevez an oberour).

¹⁶ dijuchoh : dizoñj.

Diwall a-raog dent houarn
Alanig al Louarn.

Eun noz e oant, goude frikaoua¹⁷
O ren ebat ha c'hoari kaer
E-kreiz ma lamment deuz o brava,
Al Louarn o havas er gêr ;
 Gwad 'n e grabanou,
 Tan en e henou,
Ar spont, ar spouren en e youhadennou,
 E krogas en o skouarn
Alanig al Louarn.

An noz-se 'oa klevet garmadeg
Deuz Menez Dol bete Kerneo¹⁸,
Greet 'oa eun draill hag eul lahadeg
Chas pennou-blouh, Normaned vezo ;
 Lodig 'oa tehet,
 Kalz a oa devet
Ne oar den pegement a gouezas brevet
 Dindan javedou houarn
Alanig al Louarn.

Bet 'n-eus al Louarn digand Doue
Nerz ha galloud 'vid 'n em zifenn ;
War an oll loened ema roue
Dre m'eo ken speredeg e benn
 Rag-se, 'leh anken
 Breiz n'anavezo ken
Med levenez, peoh, eürusted da viken,
 Pa 'deus lakaet d'he gouarn
Alanig al Louarn.

Alan

Da veuli 'zo flour, barz koz, med ema dizingal,
Re d'ar memez hini, re nebeud d'ar re all :
Rag peb Breizad e-neus greet e zever fenoz.
Deoh oll eta, tud kêz, meuleudi ha bennoz,
Ha peoh Doue d'ar re 'zo marvet 'vid ar vro !
'Benn daou pe dri devez e rafom c'hoaz an dro
War-zu kêr Zant-Brieg, 'vid ma vo an Arvor
Dizammet evid mad deuz an oll laeron-vor.

Ar Manah

Meulet ra vo Doue, p'e-neus roet da Vreiz
Eur hounidegez kaer hag eur roue ken reiz !

Plouigno, 6 a viz Mae 1901.

¹⁷ frikaoua : frikota.

¹⁸ Kerneo : Kerne.

